

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017

Μάθημα: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 22 Μαΐου 2017, 8.00 - 10.30

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ

Η πρώτη σελίδα του τετραδίου να χρησιμοποιηθεί για την άσκηση της ορθογραφίας.

Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση (μονάδες 35)

- (α) οὔτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾠκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφὴν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής· πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὔπω εἶχον, ἥς μέρος πολεμική· ἐζήτουν δὲ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἡδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* IB ' 1

- (β) μόνοι γὰρ τὸν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν, καὶ οἱ αὐτοὶ ἦτοι κρίνομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἡγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ᾧ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γινώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* Β' 40

Β. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση (μονάδες 20)

Ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο καὶ ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδούσαν τὴν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλων πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι καί, εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τὴν τοῦ λέγειν ἀδυναμίαν ἢ καὶ μνήμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι ἢ τῷ ὀχλῷ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολὴν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* Η' 19 – 29 (διασκευή)

ἐπιδίδωμι = αυξάνομαι

χάρις = ευχαρίστηση

Γ. Αδίδακτο κείμενο για Ορθογραφία (μονάδες 10)

Ἰσοκράτους *Πρὸς Νικοκλέα* ιδ' 53

Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο

(μονάδες 20)

1. α. αίσθόμενος

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού της οριστικής και υποτακτικής στον ίδιο χρόνο.

(μονάδα 1)

β. ὀρών

Να γράψετε το απαρέμφατο ενεστώτα και παρακειμένου στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

γ. ἐπιδιδούσαν

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και αορίστου β' στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

δ. μεταπέμψουσιν

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού της ευκτικής και προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

ε. νομίζων

Να γράψετε το γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής παρατατικού και μέλλοντα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

στ. βουλεύσασθαι

Να γράψετε το α' πρόσωπο ενικού της οριστικής και ευκτικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

2. τάχιστα, ὀλίγους

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων. Στην περίπτωση του επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

(μονάδες 2)

3. **τοῦτο, ἀγγέλλων, ἄλλους, ὄντα, ἔγραψεν, ἀληθείας**

Να μεταφέρετε τους πιο πάνω κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.

(μονάδες 3)

4. α. **ἐπιδιδούσαν, τῶν πολεμίων, τὴν σφετέραν, εἶναι, σωτηρίαν, ἐλλιπεῖς**

Να αναγνωρίσετε συντακτικῶς τους πιο πάνω τύπους (εἶναι υπογραμμισμένοι στο αδίδακτο κείμενο).

(μονάδες 3)

β. **φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τὴν τοῦ λέγειν ἀδυναμίαν ἢ καὶ μνήμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν.**

Στο πιο πάνω απόσπασμα:

1. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση.

2. Να δηλώσετε το είδος, την εισαγωγή, την εκφορά και τη συντακτική της θέση.

(μονάδες 6)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(μονάδες 5)

Οι νέοι, ακούγοντας τον ρήτορα να αγορεύει στην πόλη, τον θαύμαζαν. Γιατί ο λόγος του δεν ήταν μόνο πολύ ευχάριστος αλλά και πολύ ωφέλιμος. Πρέπει λοιπόν όλοι να μιμούνται τέτοιον άνδρα.

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. Να εξηγήσετε με **δύο** (2) επιχειρήματα πώς η *αἰδώς* και η *δίκη* λειτουργούν ως
«... κόσμοι τε πόλεων καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί».

(μονάδες 4)

2. α. «Ὅσα τέλος έγιναν πέρα από αυτή (αρχή, ηγεμονία), αυτά τα μεγαλώσαμε οι ίδιοι εμείς εδώ που βρισκόμαστε λίγο πολύ στην ώριμη ηλικία ακόμα· φροντίσαμε για την πόλη μας να έχει σε όλα, και για τον πόλεμο και για την ειρήνη, απόλυτην αυτάρκεια».

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* Β' 36

Με αφορμή και το πιο πάνω παράθεμα, ποια είναι η συμβολή του Περικλή και της γενιάς του στη δημιουργία του μεγαλείου της Αθήνας του 5ου π.Χ. αιώνα; (αναφορά σε **τρία** (3) σημεία)

(μονάδες 3)

β.

Μόνοι γὰρ τὸν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν [...]

ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γινώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* Β' 40

Στο πιο πάνω απόσπασμα, από το δεύτερο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο (ΙΑ. β), ο Περικλής υπαινίσσεται **δύο** (2) διαφορετικές μορφές της έννοιας της *ἀρετῆς*. Να εξηγήσετε.

(μονάδες 3)

-ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Τοὺς δὲ νοῦν ἔχοντας καὶ δυναμένους ὁρᾶν πλέον τι τῶν ἄλλων περὶ πολλοῦ ποιοῦ καὶ θεραπείε, γινώσκων, ὅτι σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον καὶ τυραννικώτατον ἀπάντων τῶν κτημάτων ἐστίν. Ἦγοῦ δὲ τούτους μεγίστην σοὶ ποιεῖν τὴν βασιλείαν, οἵτινες ἂν τὴν διάνοιαν τὴν σὴν πλείστα ὠφελῆσαι δυνηθῶσιν.

Ἰσοκράτους *Πρὸς Νικοκλέα* ιδ' 53